

OSA; Epävirallinen oikeus- ja sisäministerikokous 22.-23.7.2025; neuvostoraportti; oikeusasiat

Kokous

OSA; Epävirallinen oikeus- ja sisäministerikokous 22.-23.7.2025; oikeusasiat

Tanskan EUPJ-kauden epävirallisessa oikeusministerikokouksessa keskusteltiin EU-säätelyn yksinkertaistamisesta ja hallinnollisen taakan vähentämisestä, fokuksessa erityisesti EU:n yleinen tietosuoja-asetus GDPR. Keskustelussa GDPR:n yleiseen avaamiseen suhtauduttiin kriittisesti, mutta esille nousi mahdollisuuksia keventää sääntelyä tarkasti kohdentaen ja EU:n digisäätelyn yhdenmukaisuutta korostaen. Keskustelussa korostettiin myös jäsenvaltioiden tietosuojaviranomaisten roolia GDPR:n soveltamisen tukijana.

Kokouksessa keskusteltiin myös järjestäytyneen rikollisuuden vastaisista toimenpiteistä, ja työlounaalla myös lasten suojelemisesta väkivallalta.

1. Hallinnollisen taakan vähentäminen ja säätelyn yksinkertaistaminen, ml. EU:n yleinen tietosuoja-asetus (GDPR)

Puheenjohtaja esitteli jäsenvaltioille jaetun keskusteluasiakirjan. Asia liittyy komission laajempaan tavoitteeseen keventää EU-sääntelyä ja siitä aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Kokouksessa kuultiin alustuksena myös koruyritys Pandoran edustajien esitys GDPR:n noudattamisesta.

Puheenjohtajan keskusteluasiakirjassa esitettiin seuraavat kysymykset: 1) Tunnistatkeko alueita tai tilanteita, joissa tietosuoja-asetus aiheuttaa tarpeetonta hallinnollista taakkaa ja sitä voidaan yksinkertaistaa? 2) Onko tietosuoja-asetuksessa säännöksiä, joita voitaisiin harkita uudelleen riskiperusteisen lähestymistavan mukaisesti? 3) Edellyttävätkö kaikki tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan tällä hetkellä kuuluvat henkilötiedot tietosuoja-asetuksen edellyttämää suojan tasoa?

Komissaari McGrath korosti säätelyn yksinkertaistamisen olevan tämän komission keskeisiä prioriteetteja. Komissaari kävi läpi viimeaikaisia toimia tietosuojan alalla ja kertoi edellisellä viikolla pitämästään sidosryhmäkuulemisesta, jossa oli tarkoitus kerätä ajatuksia GDPR:n yksinkertaistamisesta. Komission mukaan sidosryhmät laajasti tukevat yksinkertaistamista, mutta samalla vastustavat GDPR:n yleistä avaamista. Komissio toi esiin, että yritykset ovat investoineet mittavasti GDPR:n noudattamiseen, joten sen avaaminen johtaisi epävarmuuteen. GDPR on myös globaali blueprint, joka on pohja tietosuojan tason riittävyttä koskeville komission päätöksille, mikä puolestaan mahdollistavat henkilötietojen siirtämisen myös 3. maihin. Sidosryhmäkuulemisessa korostettiin tarvetta sille, että tietosuojaviranomaiset antavat käytännöllistä ohjeistusta ja rätätölöityä tukea, esimerkiksi asiakirjamallien muodossa. Tässä yhteydessä komissaari nosti esiin Euroopan tietosuojaneuvoston Helsingissä heinäkuun alussa julkaiseman ”Helsingin julistuksen”.

Jäsenvaltioiden puheenvuorot olivat hyvin saman suuntaisia yllätodetun kanssa, ml. Suomi. Yleisesti jäsenvaltiot korostivat puheenvuoroissaan, että EU-säätelyn keventäminen on kilpailukyvyyn ja kasvun tekijä, ja siksi erittäin tärkeää. Säätelyn yksinkertaistaminen myös GDPR:n osalta on ajatuksena

hyvä, mutta huomioon pitää ottaa oikeusvarmuus ja EU-sääntelyn globaali merkitys. Avoimuutta ilmaistiin hyvin perustelluille ja harkituille, kohdennetuille mukautuksille, joilla helpotetaan erityisesti pienten toimijoiden elämää. Tuotiin myös esiin GDPR:n merkitys lasten suojelijana verkossa. Jäsenvaltiot korostivat myös käytännön tukea erityisesti PK-yrityksille.

Suomen puheenvuorossa todettiin Suomen vahva tuki EU-sääntelyn yksinkertaistamiselle ja hallinnollisen taakan vähentämiselle. Tämä on erittäin tärkeää eurooppalaiselle kasvulle ja kilpailukyvyille. EU:n tietosuoja-asetuksella on tärkeä rooli henkilötietojen suojan toteutumisessa ja sisämarkkinoiden toiminnassa ja GDPR luo eurooppalaisen datatalouden perustaa. On kuitenkin tärkeää, ettei asetuksesta seuraa kohtuutonta hallinnollista taakkaa erityisesti pk-yrityksille. Tärkeää tässä on tietosuojaviranomaisten välinen yhteistyö ja käytännönläheinen ohjeistus (viittaus ns. Helsingin julistukseen). On tärkeää tarkastella EU-säädöksiä laajempaan kokonaisuutena, esimerkkinä mahdolliset tietosuoja-asetuksen kanssa päällekkäiset raportointivelvollisuudet. Suomi toi myös esiin, että tietosuoja-asetus on jo lähtökohtaisesti riskiperusteiseen lähestymistapaan perustuva säädös, ja että henkilötiedon käsite EU-oikeudessa on laaja.

Puheenjohtaja veti keskustelua yhteen toteamalla, että jäsenvaltioiden kesken on yhteinen ymmärrys tarpeesta vahvistaa eurooppalaista kilpailukykyä. GDPR:n avaamiseen suhtaudutaan kriittisesti, mutta keskustelun perusteella on mahdollisuuksia kohdennettuun yksinkertaistamiseen ilman että henkilötietojen suojan tasossa tehdään kompromisseja. Tarvitaan myös konkreettisia työkaluja GDPR:n noudattamisen helpottamiseksi.

2. Järjestäytyneen rikollisuuden ja jengirikollisuuden torjunta

Puheenjohtaja esitteli jäsenvaltioille jaetun keskusteluasiakirjan, jossa nostetaan esiin mm. perheili-tännäiset rikollisryhmät, joihin Tanska kertoi nyt kansallisissa toimituksissaan fokuoivansa, kun järjestäytyntä rikollisuutta torjutaan. Puheenjohtaja korosti, että kun rikollisryhmä muodostuu perheenjäsenistä, tutkintaan liittyy erityisiä piirteitä. Puheenjohtajan keskusteluasiakirjassa esitettiin jäsenvaltioille seuraavat kysymykset: 1) Mitä rikollisperheitä ja rikollisjoukkoja koskevia rikoslainsäädännön aloitteita on pantu kansallisella tasolla onnistuneesti täytäntöön? Harkitsevatko ministerit uusien aloitteiden toteuttamista ja jos harkitsevat, ovatko he kohdanneet haasteita niiden toteuttamisessa? 2) Viitaten komission vuoden 2023 selvitykseen (järjestäytyntä rikollisuutta koskevan puitepäättöksen (2008) toimivuuden arviointi) ja tausta-asiakirjassa esitettyyn oikeudelliseen kehykseen, pidätkö nykyistä EU:n lainsäädäntökehystä järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi riittävänä?

Komissaari McGrath puhui tässä yhteydessä komission toimista järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Tulossa on komission ehdotus EU:n uudeksi huumausainestrategiaksi, toimenpideohjelma lasten suojelemiseksi rikoksilta sekä ehdotus järjestäytyntä rikollisuutta koskevan puitepäättöksen uudistamiseksi. Lisäksi KOM arvioi eurooppalaisen pidätysmääräyksen ja eurooppalaisen todistemääräyksen toimivuutta, samoin Eurojust- ja EPPO-asetuksia.

Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa kerrottiin yleisesti jäsenvaltioiden toimista järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi, ja tätä koskevasta rikosoikeudellisesta sääntelystä, näin myös Suomi. Rikollisperheitä kommentoitiin puheenvuoroissa yleisesti niin, että erityissääntelyä näitä koskien ei ole, vaikka joissakin maissa ilmiö kuitenkin tunnistetaan, ja tutkintaan liittyvät erityiset haasteet ymmärretään. Puheenvuoroissa korostettiin yleisesti moniammatillisuutta ja "whole of society"-lähestymistapaa sekä tehokasta tietoon pääsyä/tietojenvaihtoa. EU-tason toimien osalta useissa puheenvuoroissa tuotiin esiin järjestäytyneen rikollisuuden puitepäättöksen ajantasaistamisen tärkeys.

Suomi korosti puheenvuorossaan järjestäytyntä rikollisuutta vakavana ongelmana, ja kertoi lukuisista tähän liittyvistä kansallisista, hallitusohjelmaan kirjatuihin toimenpiteistä. Mitä tulee perhesidonnaisiin rikollisverkostoihin, Suomen rikoslaisissa ei ole erillisiä tätä koskevia säännöksiä, vaan rikoslainsäädännön säännökset järjestäytyneestä rikollisuudesta soveltuvat. Suomi pitää myös tärkeänä, että EU puuttuu järjestäytyneeseen rikollisuuteen laajalla keinovalikoimalla. Pidämme erityisen tärkeänä, että järjestäytyntä rikollisuutta koskevaa EU-sääntelyä ajantasaistetaan. EU:n on myös tehostettava laittoman asekaupan torjumista. Rangaistusten ja lainsäädännöllisten toimenpiteiden ohella rikosten ennaltaehkäisy on tehokas tapa taistella rikollisuutta vastaan.

3. Työlounas: lasten suojeleminen väkivallalta

Työlounaalla keskusteltiin lapsiin kohdistuvan väkivallan torjumisesta ja lasten suojelemisesta väkivallalta. Keskustelussa kaikki olivat yksimielisiä siitä, että kaikilla lapsilla oikeus kasvaa turvassa. Komissaari McGrath toi tässä yhteydessä esiin erityisesti väkivallan ennaltaehkäisyn merkityksen, uuden naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen direktiivin, valmisteilla olevan lasten seksuaalisen hyväksikäytön vastaisen direktiivin, CSAM-asetuksen, DSA:n ja komission juuri lanseeraaman sovelluksen iän todentamisesta verkossa. Komissio on valmistelemassa myös toimenpideohjelmaa nettikiusaamisen torjumiseksi, ja käynnissä on myös tutkimus sosiaalisen median vaikutuksesta hyvinvointiin. Puheenvuoroissa kaikki korostivat Suomen tavoin poikkisektoraalista yhteistyötä ja tehokasta tiedonkulkua.

Suomen edustajat

Suomea kokouksessa edusti oikeusministeriön kansliapäällikkö Antti Leinonen.

Asiakirjat

PJ:n keskusteluasiakirjat asiakohdittain.

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite